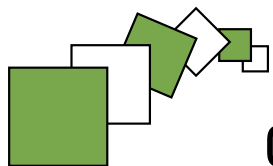

OUDERENPERSPECTIEF IN BURGERPARTICIPATIE 2020-2024

OOB advies ouderenbeleid 2020-2024 (update 'groene boekje 2017-2020')

10 december 2020

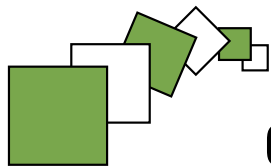
OOB Overleggroep Ouderen Bernheze

in samenwerking met de gemeente Bernheze

Inhoudsopgave

Inleiding	04 - 06
Evaluatie speerpunten ouderenbeleid 2017-2020	07 - 08
Speerpunten advies ouderenbeleid 2020-2024	09 - 33

Inleiding

Met tevredenheid stellen wij vast dat de speerpunten en adviezen van de verschillende thema's in ons eerste 'groene boekje' door de gemeente in haar beleid zijn overgenomen en tot uitvoering zijn of nog worden gebracht. Toch kan de gemeente Bernheze nog meer doen met de kennis, ervaringen en signaalfunctie van ouderenorganisaties en andere vrijwilligersorganisaties (w.o. IPG), ook voor het creëren van maatschappelijk draagvlak. Er kunnen echter nog meer voor ouderen positieve zaken gerealiseerd worden, zonder dat dit altijd extra geld hoeft te kosten. Soms kan dat door een andere prioritering. In 2017 werd door de Overleggroep Ouderen Bernheze (OOB) het adviesstuk 'Burgerparticipatie: ouderenbeleid 2017-2020' en 'woonwensenonderzoek april 2017' opgesteld. Desgevraagd heeft de OOB dit document geëvalueerd en geactualiseerd, wat heeft geresulteerd in de een adviesstuk 'Ouderenbeleid 2020-2024'. Omdat de naam is ingeburgerd als het 'groen boekje 2.0'. Mede dankzij de signalen en inbreng van de OOB w.o. de speerpunten ouderenbeleid, is er de afgelopen drie jaren voor ouderen in onze gemeente veel tot stand gekomen. De mate waarin e.e.a. werd gerealiseerd hebben wij opgenomen onder deze inleiding (evaluatie groene boekje 2017-2020').

Wij ervaren dat de wethouders Welzijn en Wonen veel belang en waarde hechten aan het halfjaarlijkse BILA overleg met de OOB. Toch stellen wij vast dat er op de volgende thema's diverse zaken zijn gerealiseerd, maar er ook zijn vertraagd of in mindere mate of zelfs onvolledig van de grond zijn gekomen:

1) professionalisering van de onafhankelijke cliëntondersteuning

(afgekort OCO); daarbij moet onderscheid worden gemaakt tussen OCO's en vrijwillige ouderenadviseurs voor de signaleringsfunctie, huisbezoek en praktische adviezen en ondersteuning van ouderen.

- 2) het adviseren over en bouwen (en aanpassen) van levensloopbestendige (patio)woningen en appartementen voor ouderen en mensen met beperkingen;
- 3) inrichting en toegankelijkheid van de openbare ruimte; een veilige (her)inrichting van de openbare ruimte is meer dan adaptief wegbeheer;
- 4) integrale toegang Bernheze; het wegwijs maken van de burger binnen lokale overheidsdiensten en daarmee samenwerkende maatschappelijke instellingen.

Ook vinden wij dat er meer bekendheid met de inhoud van het groene boekje aan (nieuwe) raadsleden/ burgerleden en ambtenaren mag worden gegeven. Zeker na de brede aandacht die hieraan drie jaar geleden werd gegeven. Daar blijven wij om vragen en dit mag ook van ons worden verwacht.

Als titel voor dit adviesstuk door en voor ouderen hebben wij gekozen 'ouderenperspectief door burgerparticipatie'. Hierbij gaat het enerzijds om het perspectief dat het gemeentebestuur van Bernheze ouderen qua leven, wonen, zorg & welzijn, mobiliteit & vervoer biedt, anderzijds om het perspectief dat ouderen hebben op een goed / prettig leven en een betrokken bestuur en samenleving. Dit om te benadrukken dat ouderenbeleid tot stand dient te komen voor, door en vooral met ouderen en de organisaties die hen vertegenwoordigen. Wij constateren

dat de gemeente nog meer werk kan maken van ‘open informatie en communicatie’, ons als OOB meer zicht kan geven op recente landelijke onderzoeken en de vertaling ervan naar lokaal beleid voor ouderen. Dit door tijdig in overleg te gaan met ouderenorganisaties en IPG.

ALGEMEEN

Langer zelfstandig blijven wonen voor ouderen

Als OOB vragen wij de gemeente Bernheze op dit sinds 2010 geldende rijksbeleid nog meer dan tot nu toe te anticiperen door hieraan in de praktijk in een hoger tempo van uitvoering te geven.

De OOB zet zich in voor levensloopbestendig en betaalbaar wonen -zowel koop als huur- voor ouderen (55plus) in de gemeente Bernheze. Wij vinden dat de gemeente in het verstrekken van informatie over levensloopbestendig en duurzaam wonen (w.o. gasvrij) de burgers actiever zou moeten informeren. Door middel van een fysiek / digitaal loket en een wekelijks spreekuur zoals ook andere gemeenten al doen. Al in 2017 hielden wij hiervoor een pleidooi in het halfjaarlijks overleg met de portefeuillehouders wonen en zorg&welzijn.

Ook wezen wij destijds al op de gevolgen die het langer zelfstandig blijven wonen heeft voor het organiseren van alle aspecten binnen het sociaal domein. Van zorg & welzijn in de directe woonomgeving van ouderen tot de sociale samenhang in het kader van de inclusieve samenleving (iedereen moet mee kunnen doen). Maar ook van de herinrichting en het beheer / onderhoud van de openbare ruimte tot de toenemende mobiliteit van ouderen in relatie tot hun verkeersveiligheid. Wij missen visie op lokaal niveau en bij de gemeentelijke aanpak van beleid en uitvoering. Wij ervaren te veel woorden en papier en te weinig daden en actie.

Woonbehoeften en woonwensen ouderen

Er is een toenemend tekort aan geschikte en levensloopbestendige woningen (koop+huur) voor ouderen (55+) en mensen met beperkingen, ook aan bouwlocaties voor collectieve bouw al dan niet i.c.m. jongeren. Wij stellen vast dat de woonbehoeftes en -wensen van ouderen (doelgroep vanaf 55plus) sinds ons representatieve woonwensenonderzoek in 2017 onder bijna duizend ouderen nauwelijks zijn gewijzigd. Vier vijfde deel van onze doelgroep geeft nog steeds de voorkeur aan een grondgebonden (patio)woning met gelijkvloerse slaap- en badkamer; tegen een vijfde die de voorkeur geeft aan een appartement dat qua toegankelijkheid aan de specifieke eisen voor de ouderen en mensen met een beperking voldoet. Als OOB zijn wij van mening dat er gezien de toenemende vergrijzing meer mag worden gebouwd voor de doelgroep ouderen (55plus) en mensen met een beperking. Met name in de kernen Heeswijk-Dinther, Nistelrode en Heesch. Nieuwbouw ouderenhuisvesting -koop en huur- vraagt een harde norm van 25% in de (herziene) woonvisie. Het zoveel mogelijk levensloopbestendig huisvesten van de ouderendoelgroep zorgt voor doorstroming op de woningmarkt, waardoor voor de doelgroep starters betaalbare woningen beschikbaar komen.

Jonge, vitale, actieve en inzetbare ouderen (60-80 jarigen)

De gemeente Bernheze mag en moet meer oog hebben voor de vaak nog actieve, vitale en inspirerende leeftijdsgroep, die zich vooral inzet in het voor de samenleving onmisbare vrijwilligerswerk. Het beeld dat ouderen vooral zorg nodig hebben en geld kosten is onterecht en moet worden bijgesteld; maak een duidelijk onderscheid tussen vitale en kwetsbare ouderen. Ondanks soms fysieke beperkingen is een groot deel van hen vitaal en kan op latere/hogere leeftijd (vrijwilligers)werk verrichten. De Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS2020) vraagt

gemeenten en hun samenwerkingspartners (woningcorporaties, zorginstellingen, maatschappelijke instanties w.o. ONS Welzijn en andere betrokken instanties hun huidige beleid op de aspecten leven, wonen, werken, zorg & ondersteuning, welzijn en mobiliteit voor deze leeftijdsgroep te herijken en in nieuw proactief beleid om te zetten. Met vele ouderen zijn wij als OOB benieuwd hoe de gemeente dit -samen met ons- in onze lokale situatie vertaalt in beleidsthema's en acties.

Achterban, draagvlak en input OOB; ouderenproof toetsen

De gemeente Bernheze kan de kennis, ervaringen en signaalfunctie van ouderenorganisaties en andere vrijwilligersorganisaties (w.o. IPG) nog meer benutten. Ook voor het creëren van maatschappelijk draagvlak en het motiveren van burgers, in het benutten van de capaciteiten van ouderen. Als koepel van ouderenorganisaties vertegenwoordigt de OOB (met de IPG) in de gemeente Bernheze zo'n vierduizend georganiseerde leden van ouderen- en gehandicapten organisaties (KBO, ANBO, lokale ouderenplatforms, IPG). Dat is meer dan de helft van het aantal ouderen boven de 65 jaar (2020: 7.500; prognose 2030: 10.000) in de gemeente Bernheze. Daarmee willen en kunnen wij voor de gemeenteraad en het college een belangrijke gesprekspartner zijn in het ontwikkelen en uitvoeren van beleid dat impact heeft op het wonen, leven en verplaatsen van ouderen in onze gemeente.

Wij vinden en ervaren nog steeds dat ons geluid nog onvoldoende doorkomt bij management en beleids- en uitvoerende ambtenaren van de gemeente. Zelfs na drie jaar was bij menig ambtenaar op het gemeentehuis het zgn. 'groene boekje' niet bekend. Van onze ervaringen met en signalen van ouderen kan meer worden gebruik gemaakt. De OOB kan vanuit haar 'korte-lijnen-contacten' met ouderen en mensen met een beperking in een vroegtijdig stadium veel ervaringen delen met en input leveren aan de

gemeente en ONS Welzijn. Daarvan zou nog meer en beter gebruik kunnen worden gemaakt in het kader van 'ouderenproof toetsen' van beleid en uitvoering in de meest brede zin van het woord.

Verder wil de OOB betrokken zijn / blijven bij projecten als 'aanpakken met impact', herijken woonvisie, koplopersgemeente OCO, periodiek Wmo onderzoek en 'integraal toegang Bernheze'. De gemeente kan en mag ook voor het uitdragen van haar beleid meer gebruik maken van de platforms en kanalen van OOB en IPG.

Inbreng Integraal Platform Gehandicapten (IPG) Bernheze

Op haar verzoek is de inbreng van het IPG op thema's die deze doelgroep raken integraal in dit adviesstuk verwerkt. Wat voor mensen met fysieke en / of psychische beperkingen (wij spreken niet van gehandicapten) van belang is, is dat ook voor ouderen die minder mobiel zijn en meer of extra zorg nodig hebben.

Bernheze, 10 december 2020.

De OOB-werkgroep ouderenbeleid,

Henk Verschuur, Willy van der Steijn, Jan Heijmans, Toon van Dijk.

OOB EVALUATIE 'GROENE BOEKJE' SPEERPUNTEN OUDERENBELEID 2017-2020' SPEERPUNTEN DIE GEDEELTELIJK OF BEPERKT ZIJN GEREALISEERD:

1. WMO

(gedeeltelijk) gerealiseerd:

- **Integrale Toegang voorzieningen**
Project loopt, OOB is betrokken. Zie ook kritische kanttekening bij bestuurlijke zaken.
- **Huishoudelijke Hulp**
Sinds invoering van ab-tarief naar tevredenheid
- **Dagactiviteiten voor ouderen**
In elke kern beschikbaar. Wel constateren we terugloop in deelname.
- **Vrijwilligersinzet**
Rol van Ons Welzijn m.b.t. de vrijwilligers heeft aandacht in gesprekken met OOB; handleiding WMO in beknopte vorm voor doelgroep ouderen nog realiseren.
- **Dementie**
Werkgroep Dementie Bernheze is actief in alle kernen. Theater-voorstelling i.s.m. GGD was een groot succes. Een herhaling is gewenst.
- **Eenzaamheid/Armoede**
OOB ziet nog graag een concreet Plan van Aanpak
- **Stimulering sociale activiteiten**
Een goed initiatief met Trigger Money: kan nog worden verrijkt.

Niet of beperkt gerealiseerd:

- **Onafhankelijke cliëntondersteuning:**
Uit cliëntonderzoek WMO is gebleken dat 30% van de cliënten bekend is met deze vorm van onafhankelijke ondersteuning. De ervaring zegt dat slechts een fractie van de cliënten van dit wettelijk recht gebruik maakt. Te lang is dit probleem op ambtelijk niveau genegeerd.

- **Laaggeletterdheid**

De projectmatige aanpak in de gemeente Bernheze heeft slechts minimaal resultaat opgeleverd. Dit probleem verdient een structurele én een daadkrachtige praktische aanpak. Blijft steken in een theoretisch verhaal.

2. Wonen

(gedeeltelijk) gerealiseerd:

- **Woonwensenonderzoek**
Uitgevoerd i.s.m. weekblad DMK en TOP onderzoeksbureau te Horst. De conclusies en aanbevelingen blijven van kracht
- **CPO Bouw**
Enkele projecten in Heesch, Nistelrode en Heeswijk-Dinther gerealiseerd of in voorbereiding, maar informatie over de mogelijkheden moet beter (woonadviesloket)

Niet of beperkt gerealiseerd:

- **Bouwen voor senioren**
Woningbouw voor senioren blijft nog steeds (ver) achter bij de behoefte. Er zijn onvoldoende koop- en huurwoningen in de dorpscentra beschikbaar. Ook de mogelijkheden voor CPO-bouw blijven te beperkt.
- **Informatie en advisering op gebied van zelfstandig wonen door ouderen**
Het adviseren van (aankomende) ouderen op gebied van bouwen en aanpassen van levensloopbestendige (patio)woningen en appartementen is onvoldoende. De onafhankelijke woonconsulent is daarvoor een belangrijke schakel. Wordt nog steeds niet benut.
- **ICT mogelijkheden in huis vergroten en toepassen domotica**
daarvoor is nog steeds geen actief beleid ontwikkeld.

3. Openbare ruimte; mobiliteit, verkeer en veiligheid

(gedeeltelijk) gerealiseerd:

- **Adaptief wegenonderhoud**

Heeft aandacht in alle kernen, maar een meer structurele aanpak is noodzakelijk. Nodig is een veiligheidsrapport per kern.

- **Vervoersmogelijkheden in de kernen**

Er lopen kleinschalige vervoersinitiatieven in de kernen. Met name de CarryCab in Heeswijk-Dinther lijkt succesvol te worden en verdient navolging in de andere kernen. Mogelijk kan de hop-on-hop-off in Heesch verlengd worden tot Nistelrode.

Niet of beperkt gerealiseerd:

- **Deelname ouderen aan verkeer**

De inrichting en toegankelijkheid van de openbare ruimte is in onvoldoende mate afgestemd op het toenemende aantal ouderen.

Het adaptieve onderhoud is (hoewel goed bedoeld) beslist onvoldoende om het veilige gebruik voor ouderen en minder validen in voldoende mate te bewerkstelligen.

- **Toegankelijkheid openbare gebouwen**

Toezen op toepassen Agenda 22 blijft achterwege.

- **Openbare toiletvoorziening per kern**

Afspraken met buurthuizen zijn volstrekt onvoldoende. Probleem wordt onvoldoende onderkend.

4. Bestuurlijke zaken

Niet of beperkt gerealiseerd

- **Integrale toegang gemeentelijke diensten**

De algehele beleving en ervaringen door ouderen van de toegankelijkheid van gemeentelijke diensten is niet in overeenstemming met de indrukken van het ambtelijk apparaat. Wordt niet voldoende onderkend. Informatie van burgers moet beter (zie voorlichting in Heeswijk-Dinther)

'OUDERENPERSPECTIEF IN BURGERPARTICIPATIE 2020-2024'

OOB advies speerpunten ouderenbeleid 2020-2024

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
TOEGANG			
Informatie en communicatie	Informereren over diensten en activiteiten sociaal domein	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpakken met Impact • Meedoen naar Vermogen • Langer thuis blijven wonen • Gezondheid Burgers die digitaal minder vaardig zijn	<p>Houd bij de uitgifte (digitale) gemeentegids en toegankelijke website rekening met mensen die niet of minder digitaal vaardig zijn. Verbinding hebben met de samenleving (burgers en maatschappelijke organisaties) is net zo belangrijk als ‘interne’ verbinding’ maken binnen de gemeentelijke organisatie en het gemeentebestuur (integrale ambtelijke / bestuurlijke toetsing en aanpak).</p> <p>Niet elke oudere beschikt over een smartphone waarop apps geïnstalleerd kunnen worden. Hierdoor missen zij updates van informatie zoals de afvalkalender.</p> <p>Handleiding Wmo is een door ons gevraagd goed initiatief en zou in beknoptere vorm via de ouderenorganisaties en IPG kunnen worden verspreid.</p>
	Verbeteren bekendheid en gebruik onafhankelijke cliëntondersteuning (OCO)		<p>In de dagelijkse praktijk merken wij als OOB en IPG nog weinig van betere verbinding en verdere ontschotting in het sociaal domein (wonen, inkomen, participatie). Met name de integrale toegang voor de burger tot één loket. We zijn inmiddels twee jaar verder na het hierop gerichte BMC onderzoek in 2018. De OOB is in de aanloop van het denken over ‘integrale toegang’ eenmalig betrokken en kan een nuttige rol spelen bij de uitrol, implementatie en evaluatie.</p>

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
	<p>Aanpak met Impact Kwetsbare ouderen</p>	<p>Wet langdurige zorg (Wlz) en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)</p>	<p>Enkele van de conclusies uit het eind 2020 verschenen SCP-rapport zijn: sociaal domein stagneert, overschatting van de eigen kracht en zelfredzaamheid van burgers en achterblijvende verwachtingen van de decentralisatie. Vaak zijn het de (kwetsbare) ouderen die aan het kortste eind trekken. De lessons learned uit dit rapport moeten de basis zijn voor het project ‘aanpak met impact’ van de gemeente. In wat we willen bereiken naast het versterken van het burgerinitiatief zijn de bevordering van de burgerparticipatie en de individuele behoeften van de ouderen essentieel. De gewenste samenhang en verbinding kunnen alleen worden bereikt als de betrokken ouderenorganisaties al in het voortraject worden betrokken. Dat creëert het benodigde maatschappelijk draagvlak. De in de OOB vertegenwoordigde ouderenorganisaties en -platforms hebben zicht op en zijn betrokken bij vele lokale activiteiten en ontwikkelingen. Zorg vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz) heeft vaak dezelfde naam als hulp en zorg vanuit de Wmo/Zvw. Bijvoorbeeld verpleging, verzorging, begeleiding, dagbesteding, logeren of hulp bij het huishouden. Wlz-zorg is alleen mogelijk als zorg nodig is vanwege een lichamelijke ziekte of beperking, dementie, een verstandelijke beperking of een zintuiglijke beperking. En duidelijk is dat blijvend (= levenslang) zorg nodig is. De invulling van de zorg is wel anders omdat het gaat om erg kwetsbare mensen die 24 uur (indicatie door CIZ) per dag zorg of toezicht nodig hebben. Dit alles is voor ouderen en mensen met een beperking niet altijd duidelijk en vraagt om betere informatie en communicatie door het zorgloket. Ook vraagt dit vermelding in de WMO handleiding</p>

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
Onafhankelijke cliëntondersteuning	Kwaliteit van de onafhankelijke cliëntondersteuner (OCO)	Pilot Koplopergemeente OCO	Opzetten Meedenkgroep OCO en het organiseren van meedenk-sessies is najaar 2020 in gang gezet, waarbij OOB direct is betrokken. Zij vraagt -met de IPG v.w.b. de mensen met beperkingen- extra aandacht voor de kwaliteit en scholing van de OCO (professional en vrijwilliger), het creëren van draagvlak en de uitrol van OCO organisatie en coördinatie na de pilot. Ons is niet duidelijk welke rol de ASD, gezien haar adviesrol, hierin speelt. Essentieel is de onafhankelijkheid van de OCO t.o.v. de gemeente en de informatie en communicatie naar burgers, al bij het eerste contactmoment met de gemeente. Daarbij moet onderscheid worden gemaakt tussen OCO's en vrijwillige ouderenadviseurs voor de signaleringsfunctie, huisbezoek en praktische adviezen en ondersteuning van ouderen.
	Kwaliteit en opleiding ouderenadviseurs en OCO's		OOB benadrukt het blijven bestaan en de erkenning van de rol van de ouderenadviseurs naast de OCO's. De ouderenadviseurs kennen de ouderen, hun problematiek en genieten hun vertrouwen. Waar zij de ondersteuning niet kunnen bieden, verwijzen zij naar OCO's of leggen contact met de betreffende instanties. Voor zowel de ouderenadviseurs als OCO's is kwaliteit en opleiding essentieel en dienen daarvoor door de gemeente voldoende financiële beschikbaar te worden gesteld.
	Bekendheid met de OCO	Pilot Koplopergemeente OCO	De gemeente moet streven naar maximale bekendheid van burgers en vrijwilligersorganisaties met OCO (nu slechts 30% bekendheid). Tijdens de eerste 'meedenksessie' van het OCO koplopersproject in september 2020 is overduidelijk gebleken dat het instituut OCO weinig of niet bekend is bij vrijwilligersorganisaties die hiervoor uitgenodigd waren. Ook de in 2019 verschenen handleiding Wmo van de gemeente is niet volledig in de beschrijving van de OCO, vooral als het gaat om het eerste contactmoment.

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
Laaggeletterdheid	Basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale vaardigheden) verbeteren	<ul style="list-style-type: none"> • Volwassenen-educatie – • Meedoen naar vermogen 	Laaggeletterdheid gaat niet alleen over lezen, maar ook schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. De in 2018 door de gemeente gestarte ‘Aanpak Laaggeletterdheid’ verdient een structureel karakter en aanpak. OOB wil over de voortgang en resultaten periodiek geïnformeerd worden (terugkoppeling), zodat zij hierop vanuit haar eigen ervaringen en signalen van ouderen kan reageren. OOB vraagt meer tastbare en aantoonbare vooruitgang.
Toegankelijkheid	Letterlijke en figuurlijke drempels wegnemen voor een ‘inclusief Bernheze’	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpakken met impact • Meedoen naar vermogen • VN-verdrag 	Toegankelijkheid openbare gebouwen en winkels. Samen met de IPG v.w.b. mensen met beperkingen bepleiten wij één loket zonder afspraak bij voorkeur in het gemeentehuis, waar burgers direct antwoord krijgen op hun vragen. Voor minder mobiele ouderen en mensen met een beperking kan huisbezoek de oplossing zijn. Het periodieke Wmo onderzoek zou breder van opzet en vraagstelling moeten zijn
	Verbetering van de toegankelijkheid van openbare toiletten	Inclusieve samenleving	Nog steeds wordt niet voorzien in een voldoende aanbod van beschikbare en toegankelijke openbare toiletten in of bij openbare gebouwen / voorzieningen en winkels. Ouderen en mensen met beperkingen voelen zich hierdoor beperkt om er te voet of met de fiets op uit te gaan in de openbare ruimte en naar winkels. Een medisch toiletpas (zgn. plaspas) kan hier een oplossing bieden. Openbare toiletten moeten ook in ‘coronatijd’ toegankelijk blijven. Nodig is dat ouderen worden aangespoord in beweging te blijven (wandelen, fietsen, sporten).
	Fysieke toegankelijkheid	VN verdrag en gemeentelijk onderzoek 2020	In 2020 onderzoekt de gemeente in hoeverre zij voldoet aan het VN-verdrag. Het gaat dan om fysieke toegankelijkheid (is een gebouw of gemeentelijke voorziening voor iedereen bereikbaar en kan iedereen er gebruik van maken). Maar ook over communicatie (voor iedereen begrijpelijk en te gebruiken). Zorg ook voor afstemming met en goede voorlichting aan OOB en IPG; zij hebben vaak dezelfde tips en aandachtspunten.

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
Wegwijzer	Alle diensten sociaal domein via één loket		Voor de ouderen zijn essentieel: laagdrempeligheid en bereikbaarheid. Dit vraagt bij de intake van het zorg / Wmo loket om ontvankelijkheid en inlevingsvermogen, verdieping in de onderliggende vraag / behoefte en bredere kijk door de loketmedewerker, Ook ondersteuning in zelfredzaamheid en gerichte verwijzing (vermijd kastje-naar-muur). Koppeling aan OCO professional of vrijwilliger, ouderen- en gehandicaptenadviseur al bij het eerste contactmoment.
	Integraal toegang Bernheze en integraal werken in het sociaal domein (ontschotting)		Wij missen nog wel eens de erkenning van de inbreng van vrijwilligers en hun organisaties, ondanks hun professioneel opereren naast de professionele organisaties. Wij benadrukken nogmaals de regierol en eindverantwoordelijkheid van college en de gemeenteraad, wil dit project succesvol zijn en tot de gewenste resultaten leiden. Deze moeten SMART geformuleerd zijn. Het project moet meer dan een methodiek zijn en zou in een coproductie met de betrokken organisaties vanaf de eerste stap moeten worden vorm gegeven. Een dynamische in plaats van een systematische benadering vergroot het draagvlak. In plaats van deze achteraf om hun mening of advies te vragen. Het welslagen van het project hangt vooral af van competenties en vaardigheden van de medewerkers van de gemeente. Naast deze steekwoorden gelden als kritische voorwaarden ontvankelijkheid, vertrouwen en empathie. Wij vragen ons af wanneer de aanpak Wegwijzer geslaagd is en hoe resultaten meetbaar worden gemaakt.
Digitale toegang vaardigheid	De zelfredzaamheid van burgers wordt mede bepaald door hun mogelijkheden om digitaal vaardig te (kunnen) zijn.	Inclusieve samenleving	Ouderen en mensen met beperkingen zijn niet in alle opzichten in staat aan de gedigitaliseerde samenleving deel te nemen. Onder hen blijft ook in de toekomst de behoefte aan de jaarlijkse papieren uitgave van de gemeentegids en de informatiegids voor senioren. Deze kan dan via de ouderenorganisaties en IPG worden verspreid.

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
Eenzaamheid en corona	<ul style="list-style-type: none"> - Sociaal isolement doorbreken - Inclusieve samenleving bevorderen (iedereen mag en moet mee kunnen doen) - Ouderen zijn relatief zwaar getroffen door de corona pandemie en de (blijvende) gevolgen daarvan 	<p>Relatie met gezondheid, zorgbehoefte, woonsituatie, financiële situatie, sociale activiteiten (recent SCP rapport 2020 meldt verdubbeling van het aantal eenzame ouderen)</p>	<p>Eenzaamheid is niet eenmalig of tijdelijk en doet zich voor onder mensen met en zonder beperkingen. Contact blijven houden, als dit eenmaal gelegd is, is erg belangrijk. Blijkt ook uit Theater voorstelling GGD. In 2019 gaf 40% van de ouderen in deze theatervoorstelling aan zich eenzaam te voelen. OOB ziet de noodzaak van een (meer)jaarlijkse herhaling van deze GGD theatervoorstelling (En ze leefden nog lang en gelukkig!). OOB vraagt om een structurele en planmatige aanpak en wil over resultaten geïnformeerd worden. Door de corona pandemie, de lock down en de (soms) blijvende gevolgen ervan zijn erbij ons grote zorgen over kwetsbare en vaak eenzame ouderen, die hun sociale contacten en activiteiten zien wegvallen en al lange tijd hebben moeten missen, evenals hun noodzakelijk vervoersvoorzieningen. Alternatieven hiervoor dienen sneller te worden opgestart en aangeboden, waarbij de gemeente meer de regie moet nemen. Zoals dat de regiotaxi een tijdelijk vangnet is voor het uitvallen van het OV (buurtbus, wijkbus) en het bieden van hulp bij de installatie van de app coronamelder of een alternatief.</p>
Mantelzorg	Ondersteunen en versterken mantelzorger	mantelzorg-makelaar en mantelzorg-waardering	<p>OOB ontvangt van haar achterban regelmatig signalen over de overbelasting van mantelzorgers die hun partner of familielid met dementie moeten verzorgen. Ruimere mogelijkheden voor dagopvang kan hier de oplossing zijn. Met de IPG bepleit de OOB de waardering voor mantelzorg in de vorm van stimulerende privileges of vergoedingen, zoals cadeaubonnen lokale winkeliers en vouchers voor bijv. klussendienst, theaterbezoek. Respijtzorg verdient meer aandacht en een gerichte aanpak, omdat sommige (oudere) mantelzorgers schroom hebben om hierom te vragen. Dit vraagt van de gemeente meer zicht op en aanbod van dagopvang voor mensen met een lichte vorm van dementie die nog geen indicatie hebben, mede door onderzoek naar omvang en rol Sociaal Team (ST) en Maatwerk aanpak Bernheze (MAB).</p>

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
AANPAKKEN MET IMPACT			
Dementie	Werkgroep dementie.	<ul style="list-style-type: none"> • Verbinding met eenzaamheid, mantelzorg en respijtzorg • Inclusieve samenleving 	Ook mensen met dementie moeten vrij en veilig kunnen participeren. OOB ontvangt van haar achterban regelmatig signalen over de beperkte mogelijkheden van dagopvang van de mensen met dementie. Zij wil over de voortgang en kwantitatieve resultaten periodiek geïnformeerd worden (terugkoppeling), zodat zij hierop vanuit haar eigen ervaringen en signalen van ouderen kan reageren. Mogelijk kan de dementieconsulent van de gemeente Oosterwijk als voorbeeld dienen voor onze gemeente.
Armoede	Schuldhulpmaatje	<ul style="list-style-type: none"> • Participatiewet • Relatie met eenzaamheid, schulden, gezondheid, zorgbehoefte, woonsituatie 	Net als bij eenzaamheid geldt ook bij armoede dat contact blijven houden en vinger aan de pols houden essentieel is. OOB stelt voor deze doelgroep op een andere, minder op het armoedeprobleem gerichte wijze te benaderen (vgl. aanpak laaggeletterdheid van Zet Een Punt.). Ook hier de noodzaak van een structurele en planmatige aanpak, met terugkoppeling over de voortgang en resultaten periodiek geïnformeerd worden (terugkoppeling). De ondersteunende rol van 'schuldhulpmaatje' mag meer en gericht onder de aandacht worden gebracht. De gemeentelijke zorgverzekering mag voor de minder draagkrachtigen door de sociale dienst meer en gericht onder de aandacht worden gebracht.
Participatie	Eigen kracht versterken, inzetten van sociaal netwerk stimuleren en gebruik van algemene voorzieningen bevorderen voordat een individuele voorziening ingezet wordt	<ul style="list-style-type: none"> • Wmo-algemene voorzieningen • Wmo - maatwerkvoorzieningen 	Individuele begeleiding, groepsgerichte dagactiviteiten, gespecialiseerde dagbesteding, woningaanpassingen, vervoersvoorzieningen kunnen de zelfredzaamheid van de burger vergroten, stimuleren en versterken of waar dat nodig is ondersteunen. Extra aandacht voor ouderen, mensen met beperkingen en mensen met dementie. OCO's en ouderenadviseurs kunnen hierbij een belangrijke ondersteunende rol vervullen.

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
	Zorgtoekenning	Rol ONS Welzijn: Ondersteuning, advies, begeleiding en verbinding	Door ONS Welzijn kan nog beter naar en met de burgers en ouderenorganisaties worden gecommuniceerd wat zij de burgers wel en niet kunnen bieden. Samen met de IPG bepleit de OOB zorgtoekenning met een duidelijke en heldere indicatie op basis van uren die nodig zijn voor een schoon en veilig huis. In de praktijk is de verbindende rol van ONS Welzijn niet altijd merkbaar en voelbaar. Zij moet meer zijn dan een doorverwijzende instantie. Daarnaast ervaren wij weinig structuur en gerichte aanpak. Voor ons gevoel verdwijnen meldingen van ouderen nogal eens in een groot zwart gat.
	Sociaal domein stagneert (SCP rapport 2020)		Sinds 2015 blijven de beoogde resultaten met meer participatie (mensen op eigen kracht, zelfredzaamheid, zorgzame samenleving) in de samenleving achter bij de verwachtingen. Huidige praktijk is dat kwetsbare groepen aan het kortste eind trekken en hulpverlening wordt belemmerd. Hulp uit eigen netwerk is niet altijd voldoende of soms onmogelijk. Burgers weten niet altijd waar ze hulp moeten vragen.
Vrijwilligerswerk	Rol onduidelijkheid ONS Welzijn	Verbinding met ONSwelzijn	OOB en IPG krijgen nog steeds signalen over de rol onduidelijkheid, en onduidelijke structuur van ONS Welzijn. Ouderen, mensen met beperkingen en vrijwilligers hebben van ONS Welzijn andere (vaak hogere) verwachtingen en vragen zich af of vraag en aanbod wel juist matchen. OOB stelt een permanente overlegstructuur tussen ONS Welzijn, OOB /IPG en andere belangenorganisaties voor. En hierin overleg een actieplan communicatie voor op te zetten. Hierover heeft begin 2020 een gesprek plaatsgevonden tussen ONS Welzijn, zorg / Wmo loket gemeente en OOB, waaraan volgens ons een blijvend vervolg moet worden gegeven.

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
Inclusieve samenleving	Niemand wordt bewust of onbewust uitgesloten	Pilot Koplopergemeente OCO	OOB en IPG vragen zich af of en in hoeverre lokaal beleid is ontwikkeld m.b.t. de inclusieve samenleving (VN-verdrag). Temeer omdat de gemeente in haar beleid vaak spreekt over dat 'iedereen mee moet kunnen doen'. De OCO kan helpen herstellen wat de laatste jaren is nagelaten om de burger te helpen.
MEEDOEN NAAR VERMOGEN			
Inkomensondersteuning	Laag inkomen versus hoge levensonderhoud en woonlasten	Armoede	Ook ouderen komen door een te laag inkomen (alleen AOW of met een klein pensioen) en te hoge woonlasten en stijgende kosten voor het dagelijks levensonderhoud steeds vaker in de financiële problemen. Welke hulp en ondersteuning kan de gemeente of door haar aangestuurde instanties aan de ouderen bieden? Wij ontvangen regelmatig signalen van ouderen en mensen met een beperking die zich zorgen maken of ze in de toekomst hun woonlasten (huur of aflossing hypotheek) nog wel kunnen betalen. Ze zien de woonlasten stijgen terwijl ze in de praktijk ervaren dat hun inkomen hierbij achterblijft of zelfs daalt.
Schuldhelpverlening	Schuldhelpmaatje	Toegankelijkheid van zorg en welzijnsdiensten	Kosten mogen geen drempel zijn, dus altijd overleg met gemeente. Er zijn voldoende middelen en voorzieningen om hiervoor in te zetten. In beleid wordt dit continu meegenomen (wat geen toezegging is). OOB stimuleert lokale senioren in de kernen gebruik te maken van de -niet altijd bekende en bestaande- beschikbare voorzieningen en het grote aanbod. De ondersteunende rol van 'schuldhelpmaatje' mag meer en gericht onder de aandacht worden gebracht.

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
Participatie & activering	Burgerinitiatieven	Verbinding met vrijwilligerswerk en initiatieven binnen de kernen	Actief meedoen aan de samenleving is voor iedereen, met name ouderen, mensen met beperkingen en mensen met dementie, belangrijk en zinvol en geeft een goed gevoel. Hierbij gaat het om zowel sociale contacten en activiteiten als werken, het deelnemen en bijdragen aan de maatschappij en het opdoen van vaardigheden. Mensen die dit niet op eigen kracht kunnen hebben daarbij ondersteuning nodig (WRR2017).
	Activering	Stimulerings-regeling	Vanuit deze regeling worden burgerinitiatieven gefinancierd en uitgevoerd. Het aantal aanvragen en toekenningen neemt toe. OOB vraagt hieraan meer gericht bekendheid / publiciteit te besteden en deze wijze van burgerparticipatie meer te activeren en initiatieven te stimuleren. Dit geld moet vooral voor vernieuwende / innovatieve en niet voor al eerder ontwikkelde of bestaande activiteiten worden ingezet. Ook voor de komende jaren zal hiervoor in het kader van laagdrempeligheid een budget beschikbaar moeten komen.
Actieve, vitale en inzetbare ouderen	3e levensfase 60-80 jarigen; verzilveren maatschappelijk potentieel van ouderen	RVS rapport 2020 en inspiratie-agenda voor gemeenten	Het is een verkeerd en onjuist beeld dat ouderen vooral zorg nodig hebben en geld kosten. Ondanks soms fysieke beperkingen en kwetsbaarheid kan een groot deel van hen op latere (hogere) leeftijd werk verrichten. Zoals vrijwilligerswerk, mantelzorg, oppas voor kinderen door ouderen, mensen met een beperking, hulp aan familie, burens en vrienden of actief zijn in het ouderenwerk of verenigingsleven voor jongeren (o.a. sportverenigingen). Deze leeftijdsgroep neemt tot 2040 met 25% toe en is nu en in de toekomst maatschappelijk onmisbaar. Succesfactoren voor hun inzet zijn: autonomie, verbondenheid en betekenisvol zijn. OOB vindt dat de gemeente hierop actiever moet inzetten. Door actieve ouderen tijdig in te zetten voor allerlei activiteiten wordt bijgedragen aan het voorkomen van eenzaamheid op latere leeftijd.

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
LANGER THUIS BLIJVEN WONEN			
Fysieke gezondheidszorg	Gezond eten en gedrag stimuleren en mogelijkheden tot beweging bevorderen	<ul style="list-style-type: none"> • Tweejaarlijkse GGD-monitor • Sportakkoord Bernheze 	Gezien de belangstelling en opkomst verdient de ‘gezondheidsdag’ voor 70-80 jarigen herhaling, ook voor de doelgroep 65-70 jarigen. Monitoring van meetbare en toetsbare effecten is een vereiste om de effectiviteit te kunnen meten. Gemeente staat met GGD een veilig sportklimaat voor. Als OOB is ons niet duidelijk wat dit voor onze doelgroep ouderen inhoudt en gevolgen heeft. Volgens ons kan er nog meer verbinding worden gemaakt tussen sportorganisaties en ouderenorganisaties, bijv. tijdens koffie- en themamiddagen. In ‘coronatijd’ wordt meer aandacht gevraagd voor mensen met een onderliggende medische aandoeningen en stapeling van infectieziektes (w.o. Q-koorts) ook in relatie tot de intensieve varkenshouderij in onze gemeente.
	Vierjaarlijkse] monitoring gezondheidszorgbeleid en gemeentelijke gezondheidsnota 2022-2026	GGD	Gezondheidszorg is een integraal onderwerp binnen de gemeente. In 2021 komt dit onderwerp op verschillende agenda’s voor advies en afstemming. Wat is de tussenstand van zaken? OOB speelt een belangrijke rol in het activeren van ouderen om gezond te leven en deel te nemen aan onderzoeken. Met de GGD vinden wij het belangrijk dat ouderen voorlichting krijgen over gezondheid. Wij wachten op haar initiatieven voor voorlichting in verschillende kernen en wijken.
Mentale gezondheidszorg	Weerbaarheid versterken en omgaan met problemen normaliseren	Regionaal Koersdocument en aanpak inwoners met een psychische kwetsbaarheid	Als organisaties actief in het sociaal domein willen wij als OOB en IPG samen met de gemeente en andere professionele en vrijwilligersorganisaties optrekken om ouderen en mensen met beperkingen weerbaarder te maken. Vooral wat betreft zelfredzaamheid, sociaal isolement en omgaan met sociale media.

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
Zorg en veiligheid	Een veilige woonomgeving voor alle inwoners	Maatschappelijke opvang WvGGZ	De veiligheid van de woonomgeving voor ouderen en mensen met een beperking moet gewaarborgd worden, ook als het gaat om het huisvesten van mensen met een complexe gedragsproblematiek.
Beschermd wonen	Veilig wonen met 24-uurs zorg voor inwoners die dat nodig hebben	Wmo-maatwerkvoorziening WLZ	Het huisvesten van mensen met een complexe gedragsproblematiek verdraagt zich niet met het veilig en ongestoord wonen van ouderen in seniorenwoningen, woonzorgcentra, e.d.
Gezondheid en veiligheid	Risico voor de volksgezondheid	Corona slachtoffers in de gemeente Bernheze	Volgens een recente publicatie telt de gemeente Bernheze in Nederland absoluut gezien en per km ² de meeste varkens. Ruim 400.000. Wij maken ons zorgen -vooral bij mensen met een onderliggende aandoening- over een mogelijke stapeling van infecties en de mogelijke relatie met de hoge aantallen corona doden, IC/ ziekenhuisopnamen en hoge sterftcijfers in onze gemeente. Wij uiten onze zorgen over het hoge aantal coronaslachtoffers in onze gemeente. We vragen ons af of het gemeentebestuur zich de mogelijke relatie met de agrarische sector voldoende bewust is. In vele publicaties wordt die relatie wel gelegd. De gemeente mag zich zeker actiever tonen in de mogelijkheden tot hulp en steun bij corona in geval van beperkingen t.g.v. lock down en quarantaine, “

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
	Ouderenmis-handeling en ouderenmisbruik	ONS welzijn	<p>Wij ontvangen signalen over ouderenmishandeling in huiselijke kring. Niet bij iedereen is bekend dat men dit kan melden bij Veilig Thuis. Zowel het advies- en meldpunt voor iedereen die met huiselijk geweld te maken heeft of krijgt, als de organisatie die verwijst naar de juiste instantie die actie kan ondernemen. Het Advies- en meldpunt 'Veilig Thuis' geeft hulp en informatie aan slachtoffers, mantelzorgers, familieleden, omwonenden, plegers en professionals, zoals verpleegkundigen, huisartsen en andere hulpverleners. Aan het bestaan van dit advies- en meldpunt moet door (tussenkost van) de gemeente meer bekendheid worden gegeven.</p>
	Financieel misbruik ouderen / oplichting ouderen		<p>Ook krijgen wij signalen van ouderen die slachtoffer worden van financieel misbruik door gezins- en familieleden, burens en mantelzorgers, zorgprofessionals en vrijwilligers of onbekenden die zich van trucs bedienen of ouderen onder psychische of fysieke druk zetten. Er zijn vele vormen van ouderenmisbruik, waarvan financieel misbruik het vaakst voorkomt. Tachtig procent van slachtoffers is (alleenwonende) vrouw en tachtigplusser. Steeds vaker zijn ouderen slachtoffer door onbekendheid met digitale mogelijkheden / handelingen nieuwe betalingswijzen. Vooral ouderen verwachten dat de overheid hen hiertegen beschermd. Ook hieraan moet door (tussenkost van) de gemeente meer aandacht worden gegeven.</p>

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
BOUWEN & WONEN			
Langer zelfstandig wonen ouderen	Passend wonen	Woonvisie (herziening?) 2017-2021 en herijking levensloop bestendig wonen RVS rapport 3e levensfase 60-80 jarigen	In de Woonvisie blijft dit aspect, ondanks signalen van OOB en IPG, onderbelicht en wordt te weinig ingespeeld op het ontwikkelen van woningen en mogelijkheden voor senioren en mensen met beperkingen. Wij vragen om in kaart te brengen wat v.w.b. het aspect 'passend' wonen, in relatie tot de thema's zorg&welzijn, mobiliteit&vervoer en verkeer, de gevolgen zijn van het langer zelfstandig blijven wonen voor ouderen en mensen met beperkingen en dementie v.w.b. aanpassing van de woning of verhuizen naar een levensloopbestendige woning. De toezegging van de portefeuillehouder Wonen staat dat de OOB voor de herijking Woonvisie de input m.b.t. wonen voor senioren zal leveren. Ook wil de OOB terugkoppeling van de prestatie-afspraken met WOCO's.
	Eigen regie wooninitiatieven ouderen	Ouderenparticipatie vanuit ouderen-perspectief Woonzorgvormen ACTIZ 2020	Niet alle ouderen willen dus door derden opgelegde woonmodaliteiten. Vele ouderen willen met betrekking tot hun (toekomstig) wonen vooral zelf de regie in eigen handen houden. Laten we vooral daarvoor en hun eigen wooninitiatieven de ruimte bieden. Is dit niet het ultieme van een participatiesamenleving welke we met elkaar nastreven. Bij wonen en bouwen voor ouderen vanuit ouderenperspectief is ouderenparticipatie essentieel. ACTIZ bepleit in haar rapport (2020) dat diversiteit in woonvormen essentieel is voor zelfstandig blijven wonen van ouderen en mensen met beperkingen. Met als belangrijke succesfactor: we doen het samen en met elkaar. Eigen kracht en regie met persoonlijke keuzevrijheid. Duurzaam en toekomstbestendig. Breed gedragen saamhorigheid en buurtgemeenschap met wederkerigheid. Zelfstandigheid, maar niet alleen en met zorg op de achtergrond. Thuis blijven wonen met -zo nodig- verschillende zorg- en ondersteuningsvragen. Inspelen op de persoonlijke wensen en behoeften. Ons motto: goed ouder worden begint bij goed wonen en daarna bij zorg.

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
	Dubbele vergrijzing		Wij verwachten gezien de 'dubbele vergrijzing' een hogere en concrete ambitie voor de komende jaren en prioriteit op inbreidingslocaties en wonen binnen een straal van 1km van de voorzieningen in de kernen. Welke komen er op korte termijn en de komende jaren beschikbaar? Gemeente moet informatie terugkoppelen en haar keuzes uitleggen/toelichten.
	Woonwensen-onderzoek ouderen (OOB2017)	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeentelijke woonvisie • Rijkssubsidie • Stimulering woningbouw 	Het door de OOB in 2017 gehouden 'woonwensenonderzoek' onder ouderen was gezien de grote respons (10%) onder de circa 7500 ouderen een representatief onderzoek. De uitkomsten, conclusies en aanbevelingen daarvan zijn nu en de komende jaren nog steeds actueel en onverminderd van kracht. Driekwart deel van de geënquêteerde ouderen geeft de voorkeur aan een grondgebonden, gelijkvloerse woning en eenvijfde aan een appartement. Ouderen moeten 'noodgedwongen' kiezen voor een appartement, omdat er geen of te weinig grondgebonden woningen (koop en huur) beschikbaar komen. Daarnaast vindt nog steeds de helft van de ouderen de huidige woning (koop en huur) niet toekomstbestendig en niet duurzaam. Zij missen een 'woonloket' of 'woonspreekuur' bij de gemeente waar zij met hun vragen terecht kunnen. Wij vragen ons af of de gemeente ook niet in aanmerking kan komen voor de rijkssubsidie 'stimulering woningbouw', welke voor dit jaar aan diverse Brabantse gemeenten werd toegekend..

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
Seniorproof bouwen en aanpassen van woningen (koop en huur)	Duurzaam wonen loket / spreekuur	<ul style="list-style-type: none"> • Woning-aanpassingen • Wmo-maatwerk-voorzieningen 	<p>Met de IPG stellen wij in het kader van passend wonen vast dat onze gemeente achterloopt v.w.b. de bouw van of aanpassing naar levensloopbestendige woningen (besparing aanpassingskosten op termijn) voor ouderen en mensen met beperkingen of dementie. Er zal de komende tien jaren een extra inspanning nodig zijn om het woningtekort voor deze doelgroepen in te lopen en weg te nemen. Duurzaamheidssubsidies en -leningen kunnen dit proces bevorderen en versnellen. In de woonvisie van de gemeente Bernheze moet meer aandacht zijn voor de woonsituatie van ouderen en mensen met beperkingen of dementie en het bouwen hiervoor meer accent krijgen. Wat ouderen in de vijf kernen van Bernheze willen is helder. ‘Meer ‘bouwen, minder onderzoek’ is ons motto. Huurders kunnen hun woonadvies halen bij de WOCO (zgn. opplus- of hulppakketten). Huizenbezitters kunnen nergens terecht. Een woonadviesloket kan hierin voorzien (zie ook initiatief woonconsulent Heeswijk-Dinther).</p>
	Woonconsulent/ woonloket woonadvies		<p>Van de gemeente wordt gevraagd wat zij gaat doen in het kader van duurzaamheid en energietransitie. Huurders kunnen hun woonadvies halen bij de WOCO (zgn. opplus- of hulppakketten). Huizenbezitters kunnen nergens terecht. Een woonadviesloket of -spreekuur kan voorzien in de toenemende vraag naar en behoefte aan informatie en advies. Woonconsulent van start in de kern Heeswijk-Dinther. Afhankelijk van de uitkomsten wordt binnen de OOB bepleit of dit project ook kan worden uitgerold in de andere kernen.</p>
	Project ‘wonen met zorg’		<p>Hoewel wij als OOB ruim 7500 ouderen in de gemeente vertegenwoordigen worden wij nauwelijks en incidenteel betrokken en geïnformeerd over het project ‘wonen met zorg’. Terwijl het volgens ons noodzaak is kennis bij en ervaringen van ouderen met beleidsmakers van de gemeente te delen. In dit verband vragen wij aandacht voor senioren wooncomplexen in diverse variaties en voor het verbouwen of ombouwen van (leegstaande) gebouwen, zoals scholen, kantoren, boerderijen, etc.</p>

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
	Postzegelplannen en parallelprocedure		Wij vragen extra aandacht voor de kleinere bouwlocaties in de kernen op korte afstand van winkels en voorzieningen waarop enkele woningen voor ouderen gebouwd kunnen worden. Parallelprocedure van bestemmingsplanwijziging en omgevingsvergunning kunnen de nieuwbouw voor ouderen versnellen.
CPO bouw	Collectief bouwen door ouderen versterkt de sociale samenhang en burenhulp		De gemeente hanteerde tot nu toe de 5%regel voor collectieve bouw in nieuwe woonwijken. Gezien de vergrijzing de komende decennia (eenderde is dan ouder dan 55 jaar) zou dit veel meer en minstens het dubbele moeten worden. Dit vraagt meer en bredere communicatie met (seniore) belangstellenden. In de kernen is een grote (geregistreerde) doelgroep van 55plussers die collectief (CPO) hun levensloopbestendige en duurzame (patio)woning zelf en met elkaar willen ontwikkelen en bouwen. Bij voorkeur binnen de bestaande bebouwing (inbreidingslocaties) en 1 kilometer van de winkels en sociale voorzieningen.
Scheefwonen ouderen	Gevolgen van grenzen huurtoeslag voor ouderen		Blijkens onderzoek zijn er vier op de tien scheefwoners. De ene helft hiervan blijft in goedkope huurwoningen zitten terwijl ze meer kunnen betalen. De andere helft hiervan zit in dure huurwoningen die ze zelf niet kunnen betalen. (goedkope resp. dure scheefwoners). Ouderen met alleen AOW of een klein pensioen met AOW vormen door de jaarlijkse huurverhoging, het niet indexeren van pensioenen en toenemende woonlasten (w.o. energie, servicekosten) steeds vaker en meer terecht in de categorie dure scheefwoners. Overleg over geweest met corporaties, maar heeft nog niet tot concrete actie geleid. Het gemeentebestuur heeft voor haar inwoners een zorgplicht ook v.w.b. wonen en dient hierin meer regie te nemen en sturend op te treden.

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
Variëteit in woonvormen voor ouderen	Diversiteit in nieuwbouw ouderenwoningen		Het verzorgingshuis als woonvorm tussen thuis en verpleeghuis blijft voorzien in een behoefte. Verdergaande sluiting moet volgens de artsen-vereniging worden voorkomen en worden tegen gegaan en worden verankerd in de woonvisie van gemeenten. De behoefte van ouderen om zelfstandig te kunnen blijven wonen is de afgelopen jaren toegenomen. Daarbij willen ouderen wel eigen voorkeur en keuzes kunnen maken en inbrengen en niet een bepaalde woonvorm opgelegd krijgen. Niet alleen zgn. knarrenhofjes of hofjeswoningen, ook meergeneratiestraten, zorgwoningen (als tussenvorm) en woon(zorg)complexen, zodat jong en oud elkaar kunnen helpen als dat nodig is. In de praktijk bestaan daarin vele variaties die ouderen tot tevreden bewoners maken..Kwetsbare mensen zijn nog geen hulpeloze en vaak nog actieve mensen. Een beroep kunnen doen op burenhulp maakt langer thuis blijven wonen ‘zo lang het kan’ mogelijk, leefbaar en aantrekkelijk. Contacten van oudere bewoners met jonge mensen (ontmoeting en sociale verbinding) kunnen bijdragen aan de levenslust van ouderen, hun gezondheid en het gevoel er nog bij te horen.

INFORMATIE & TECHNIEK

Domotica en ICT	Inzetten van ICT en gebruik daarvan stimuleren onder ouderen; Inzetten van domotica om langer (zelfstandig) thuis te kunnen blijven wonen door ouderen en hun zelfredzaamheid te vergroten	Verbindingen met zorg, wonen, welzijn en mobiliteit	Ouderen of mensen met beperkingen / dementie, of zorg aan huis kunnen met domotica langer zelfredzaam blijven. Zoals hulpmiddelen met sensoren en computertechnologie, gecombineerd met communicatie met hulpverleners die zich ook buitenshuis bevinden. Bijvoorbeeld in een noodsituatie of als mantelzorgers of hulpverleners iemands woning binnenkomen. Beeldbellen, sociale apps en sociale robotica helpen mensen met een beperking of die meer zorg aan huis nodig hebben volwaardig te kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer en voorkomt hun sociaal isolement. Sensortechnologie voor dementiezorg kan familie en mantelzorgers ontlasten. Domotica kan mensen helpen langer thuis te blijven wonen. Veilig thuis wonen, terwijl je een indicatie voor opname in een verpleeghuis hebt. ICT wordt ingezet bij zelfstandig wonende cliënten met dementie en somatische aandoeningen. Mensen die ouder worden of met beperkingen kunnen langer thuis wonen, en het is ook beter voor hun veiligheid.
-----------------	--	---	---

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
OPENBARE RUIMTE, VERKEER, VERVOER & MOBILITEIT			
Ontwikkelingen verkeer en vervoer	Langer zelfstandig blijven wonen en toenemende gebruik openbare ruimte (oproep directeur ANWB, VVN en Fietsersbond)	Trends en ontwikkelingen in beeld brengen	Met het langer zelfstandig blijven wonen van ouderen stijgt ook hun fietsgebruik en met name de eBike. Dat leidt ook tot meer verkeersonveiligheid onder mobiele ouderen. De wegeninfrastructuur en inrichting van de openbare ruimte zijn hierop te weinig afgestemd en aangepast. Hoog tijd om de inrichting van wegen en fiets-/voetpaden aan te pakken en 'fietsvriendelijke' (parallel)routes aan te leggen of in te richten. Er wordt nog niet voldoende geanticipeerd op het stijgende aantal senioren -ook mensen met beperkingen- dat zich te voet of per fiets / eBike) of een ander vervoersmiddel verplaatsten Terwijl door de toenemende vergrijzing de komende tien jaar het aantal 80-jarigen, waarvan er nog velen mobiel zijn en zich steeds meer per e-bike verplaatsen, zich verdubbelt. Het toenemende aantal e-bikes in het verkeer stelt andere, hogere eisen aan de veiligheid en het comfort van fietspaden en fietsstroken. Structuur en inrichting van de openbare ruimte zijn hierop te weinig afgestemd en aangepast. Gevraagd wordt om een jaarlijkse inventarisatie per kern i.o.m. en i.s.m. de lokale ouderenorganisaties en andere belangenorganisaties w.o. IPG, Horizon, Zonnebloem. Meer, veiliger en betere fietspaden / voetpaden. Snel aanpassingen om te voorkomen dat het aantal verkeersdoden met name onder ouderen verder stijgt. Toenemend gevaar zijn de volle fietspaden en toename tweewielers met verschillende snelheden.
	Duurzaam mobiliteitsplan gemeente Bernheze (ouderenproof) Brabants		OOB en IPG vinden dat zij als belangengroepen voor ouderen en mensen met beperkingen direct betrokken moeten worden bij het herijken van het duurzaam mobiliteitsplan. Dit omdat zij een kwart van de Bernhezer bevolking representeert. Eerder vroegen wij al om structureel bij een planmatige aanpak van verkeer, vervoer en mobiliteit betrokken te willen worden. Tot nu toe beperkt contact met de gemeente zich tot ad hoc kwesties en situaties. Wij vragen ons af hoe 'ouderenproof' het duurzaam mobiliteitsplan is. Betrek hierbij het Brabants veiligheidsplan 2020-2024, waarin de veiligheid van fietsers een belangrijke plaats inneemt.

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
Verkeersveiligheid ouderen	Toename verkeersdoden en -ongevallen 70 plussers (toename aan verkeer en toename e-bike 65-plussers)		Er zullen de komende jaren structurele wegaanpassingen noodzakelijk zijn. Alle verkeersplannen moeten i.o.m. ouderenorganisaties en IPG getoetst worden of deze senioren en (minder)validen proof zijn. Ook belang van IPG. Veiligheid openbare ruimten in elke kern. Ook het advies van de fietsersbond, VVN en ANWB moet hierbij betrokken worden. Meer wegen in bebouwde kom 30 km; stimuleren gebruik openbaar vervoer. Snelheidsremmers in 30km zones; obstakelvrije fiets- en voetpaden dragen bij aan verbetering van de verkeersveiligheid voor ouderen en mensen met beperkingen. Landelijke consumentenorganisaties (ANWB, VVN, fietsersbond, kenniscentrum CROW) kunnen hierbij adviseren en bij het ontwikkelen van een lange termijn visie. Evenals voorlichting en lessen vanuit KBO/ANBO over verkeersdeelname door ouderen.
	Structureel en planmatig wegbeheer en wegonderhoud	Veiligheidsrapport en periodieke veiligheidsinspectie	Het door de gemeente gehanteerde adaptief (in de praktijk ad hoc) wegbeheer, gaat in de praktijk niet verder dan 'passend' wegbeheer. D.w.z. niet meer dan het noodzakelijk wegonderhoud dat financieel haalbaar is binnen het beschikbare budget. Structureel, anticiperend en pro actief wegonderhoud en het obstakelvrij maken van fiets- en voetpaden voor senioren en mensen met beperkingen wordt vooruit geschoven. Nodig is een veiligheidsrapport per kern met een concreet actieplan en een jaarlijkse check wegonderhoud en weginrichting.
Beveiliging wegwerkzaamheden	Voorkomen onverwachtse onveilige situaties in de openbare ruimte		Op, aan en langs de wegen en starten in Bernheze worden vele werkzaamheden door de gemeente en externe partijen verricht. Door ouderen die te voet of per fiets onderweg zijn wordt nogal eens geklaagd over de slechte afzetting en beveiliging van wegwerkzaamheden. Vaak ontbreekt het aan een met borden aangegeven alternatieve loop- of fietsroute. Meestal worden voetgangers en fietsers zonder verwijzing plots de rijbaan opgestuurd. Ouderen voelen zich hierbij niet veilig. Wij bepleiten van toezicht en handhaving door de gemeente op de veilige afzetting van wegwerkzaamheden die zoals mag worden aangenomen bij de gemeente zijn aangemeld of bekend zijn.

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
(Toeristische) fietspaden, fietsstroken en fietsstraten	<ul style="list-style-type: none"> - Infrastructurele aanpassingen aan ontwikkelingen - Herinrichting fietspaden 	Recente oproep ANWB en fietsersbond voor herinrichting wegen en fietspaden	OOB vraagt zich af of de veiligheid voor senioren op snelfietsroute Oss-Uden door Heesch en Nistelrode er beter op wordt. Dit gezien het huidige aantal ongevallen met fietsers. Recentelijk -en al eerder OOB en IPG- hebben ANWB, VVN en Fietsersbond zich uitgesproken voor herinrichting c.q. aanpassing van de weginrichting en met name de verbreding van fietspaden en fietsstroken zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Het toenemend fietsgebruik en de diversiteit van fietsgebruik maken dit dringend nodig. Toeristische fietspaden zijn in het algemeen niet berekend op het gebruik door een stijgend aantal senioren en de toename van het aantal eBikes. Verbreding zal noodzakelijk zijn om de veiligheid te waarborgen en het veiligheidsgevoel van senioren te vergroten. Dat bevordert hun participatie aan het maatschappelijk leven. OOB en IPG stellen verkenning voor op de mogelijkheden en uitbreiding van veilige parallelroutes voor fietsverkeer tussen de kernen.
Voetpaden	Belemmeringen op voetpaden	IPG knelpuntenanalyse	Door obstakels, reclameborden en andere fysieke belemmeringen moeten ouderen en mensen met beperkingen noodgedwongen van de rijbaan gebruik maken. Dit scheidt gevaarlijke verkeerssituaties en verhoogt de kans op valpartijen met het risico van verwondingen en ziekenhuis opnames. In dit verband wordt ook verwezen naar de knelpunten analyse die de IPG recentelijk in de kernen heeft uitgevoerd. Dit speelt in alle kernen van de gemeente en vraagt om een jaarlijks 'onderhouds-check' i.s.m. de hierboven genoemde organisaties.

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
30 km straten en 60 km wegen	Veiligheid en snelheid		<p>In 30km straten (binnen de bebouwde kom) en op 60 km wegen (buiten de bebouwde kom) Fietssuggestiestroken zijn vaak te smal of ontbreken op sommige plaatsen. Doorgaande 30km straten in de kernen Heesch, Nistelrode en Heeswijk-Dinther worden door een toenemend aantal ouderen bereden met fiets, eBike, duofiets, elektrische rolstoel en scootmobiel of belopen met de rollator. Zoneborden met 30km volstaan niet; deze zones dienen 'zelfhandhavend' te zijn. Ze dienen zo te zijn ingericht dat niet harder kan worden gereden. Met behulp van verkeersdrempels, verhoogde kruisingsvlakken en (fiets)oversteekplaatsen, versmallingen, e.d. .Zo kan de 30km snelheid meer, beter en anders door fysieke maatregelen worden afgedwongen, ook zonder dat dit gevaarlijke barrières gaat vormen. In de nieuwe visie voor verkeer komt aandacht voor veiligheid van kwetsbare weggebruiker. Naast de weginrichting is het gedrag van weggebruikers bepalend. Ook voor 30km zones geldt dat de inrichting ervan meer en beter moet zijn / worden afgestemd op het toenemend aantal seniore weggebruikers of die met beperkingen. Op basis van een actuele inventarisatie kan i.s.m. eerder genoemd instanties een actieplan worden opgesteld. Maak van interlokale wegen met fietsstroken gelegen tussen de kernen 60 km wegen of geef deze een 60km adviessnelheid.</p>
Parkeren minder mobiele / valide ouderen	Beschikbare parkeerplaatsen		<p>Er wordt niet voorzien in parkeerplaatsen voor de groeiende groep meer kwetsbare (seniore) burgers die minder mobiel en moeilijk ter been zijn en niet in aanmerking komen voor een invaliden parkeerkaart en -plaats. Soms moeten deze honderden meters lopen om een culturele centrum en gemeenschapshuis te bereiken. Wat hun participatie aan maatschappelijke activiteiten en contacten onnodig beperkt of belemmert. Mogelijk kunnen alternatieve vergunningsmogelijkheden hierin een oplossing bieden.</p>

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
Aanbod en continuïteit (inter) lokaal vervoer	Kleinschalig vervoer in de kern als aanvulling op streekbus en buurtbus		Ouderen die langer zelfstandig blijven wonen willen ook meer gebruik maken van het openbaar vervoer (streekbus Arriva), al dan niet met een vervoersmiddel voor mensen met beperkingen. Er lopen kleinschalige vervoersinitiatieven voor lokaal aanvullend vervoer per kern. In de kern Heesch rijdt sinds 2019 de hop-on-hop-off bus, die voornamelijk op ouderen gericht is. Lokaal vervoer 'op afroep' (CarryCab) in Heeswijk-Dinther is dit jaar opgestart. Dit type vervoer 'op maat' zou navolging kunnen krijgen in de andere kernen. Het gericht verstrekken van vervoersinformatie tijdens thema- en koffiemiddagen voor senioren meer bekendheid geven aan deze (nog) nieuwe vervoersfaciliteiten. De OOB is bezig een vervoerswijzer samen te stellen, waarin op overzichtelijke wijze alle lokale en interlokale vervoersmogelijkheden per kern zijn opgenomen.
	Mobiliteit en pandemie (Corona pandemie)	Stilvallen openbaar vervoer en aanvullend vervoer in de kernen	Tijdens de lock down ten gevolge van de Corona pandemie en ook in de maanden daarna is het openbaar vervoer (buurtbus) en het kleinschalig aanvullend vervoer in de kern (hop-on-hop-off bus in Heesch en CarryCab in Heeswijk-Dinther) enkele maanden stilgevallen. Zonder dat hiervoor -toen dat weer mogelijk was- een betaalbaar alternatief in de vorm de regiotaxi werd geboden. Beide vervoersvormen zijn de ruggegraat van de kleine kernen en het buitengebied. In de toekomst zal bij herhaling zo snel mogelijk een alternatieve vervoersvorm moeten worden opgestart om te voorkomen dat ouderen en mensen met een beperking in een isolement raken en niet meer aan het maatschappelijk verkeer kunnen deelnemen. Langdurige uitval van de buurtbus zonder dat er een alternatief is, zoals regiotaxi tegen openbaarvervoer-tarief, moet worden voorkomen. Buurtbussen en alternatief vervoer (hop-on-hop-off bus en CarryCab) moeten in dat geval -net als de bussen van het streekvervoer- zo snel mogelijk coronaproof worden gemaakt.

SPEERPUNTEN	OMSCHRIJVING	VERBINDING MET	ACTIVITEITEN EN BEHOEFTE OUDEREN
Knelpunten openbaar vervoer	Continuïteit aanbod openbaar vervoer		<p>Grootschalige en langdurige omleidingen en het vervallen van bushaltes waardoor kernen (Nistelrode en Heeswijk-Dinther) lange tijd niet door het streekvervoer worden bediend, beperken ouderen en mensen met beperkingen in hun mobiliteit en deelname aan maatschappelijke activiteiten. De in 2019 aangepaste route van de buurtbus bedient niet alle kernen en beperkt de vervoersmogelijkheden vanuit het buitengebied en de buitenwijken van Heesch en Nistelrode naar ziekenhuis Bernhoven. Het aantal fietsenklemmen bij bushaltes blijkt niet altijd toereikend voor zowel scholieren / studenten én ouderen en mensen met beperkingen die overdag ook de streekbus nemen.</p>

OOB Overleggroep Ouderen Bernheze